

Hoofdstuk 2

Ondernemen: wat en waarom?

Samenvatting Ondernemen is een werkwoord, en wordt op uiteenlopende wijzen gedefinieerd. Sommigen zien het als doel, anderen meer als middel. Sommigen denken dat ‘ondernemer zijn’ een aangeboren eigenschap is, anderen denken dat iedereen het kan leren. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op wat ondernemen eigenlijk is, en wat het kan betekenen voor de wijkverpleegkundige: hard werken met veel voldoening. Een van de belangrijkste succesfactoren daarbij is de mate waarin wijkverpleegkundigen plezier beleven aan het ondernemen. Om er achter te komen of ondernemen wat voor jou is, worden in dit hoofdstuk wat tips gegeven.

2.1 Waarom ondernemen?

Het werkwoord ondernemen is inmiddels vaak gevallen, maar wat betekent dat eigenlijk? En hoe weet je nu of het iets voor jou als wijkverpleegkundige is? Betekent ondernemen alleen dat je ervoor zorgt dat je financieel ‘je eigen broek’ kunt ophouden? Oftewel: dat je ervoor zorgt dat je meer inkomsten genereert dan dat je uitgeeft? Of betekent ondernemen dat je duidelijk voor ogen hebt hoe je samen met je cliënten betere uitkomsten behaalt en dat je daarvoor de meest optimale organisatievorm kiest? Is ondernemen een doel op zichzelf of is het vooral een middel om wat anders (hier: betere uitkomsten voor de cliënt) te realiseren?

Voor veel wijkverpleegkundigen heeft de term ondernemen geen positieve betekenis. In hun ogen betekent ondernemen dat goede zorg voor cliënten plaatsmaakt voor winstbejag. Zij vrezen dat geld dan belangrijker wordt dan goede zorg. Wat daarbij wordt vergeten is dat geld, en dus goede bedrijfsvoering, noodzakelijk is om goede zorg te kunnen verlenen. Bovendien zijn de meeste wijkverpleegkundigen nu nog in dienst bij (grote of kleine) instellingen die ook ondernemer zijn. Ondernemerschap in de zorg is dan ook niet nieuw, het hoort er gewoon bij. Wat wel nieuw is, is dat wijkverpleegkundigen nu meer en meer de kans krijgen om de zorg anders en naar eigen inzicht te organiseren. Zij krijgen nu de mogelijkheid om zich los te maken van de beperkingen die zij als professional vaak ervaren binnen de reguliere zorginstellingen. Dat zij er lange tijd voor hebben gekozen om

daar werkzaam te blijven, heeft waarschijnlijk te maken met gewoonte en met de veronderstelde zekerheid. Dat laatste is overigens minder zeker dan velen denken, getuige de continu wisselende verhoudingen tussen vraag en aanbod in de zorg in de afgelopen veertig jaar en de wijze waarop veel zorginstellingen daarop hebben gereageerd.

Aan de andere kant betekent ondernemerschap ontegenzeggelijk onzekerheid. Voor velen is dat mogelijk geen aantrekkelijk perspectief, maar bedenk wel dat je dit als ondernemer voor een groot deel in eigen hand hebt. Je bent immers ‘eigen baas’, en niet meer afhankelijk van de afspraken die je werkgever met de zorgverzekeraar maakt. Voor velen een droom, voor anderen een schrikbeeld. Deze handreiking is ervoor bedoeld de eerste groep inzicht te geven in wat er zoal komt kijken bij ondernemerschap, en de tweede groep de kans te bieden hun mening bij te stellen of te nuanceren. De handreiking maakt duidelijk dat ondernemen hard werken betekent, maar aan de andere kant veel voldoening kan opleveren.

2.2 Wat is ondernemen?

Ondernemen wordt in de literatuur verschillend gedefinieerd. Het Amerikaanse ondernemersweekblad *Inc.* omschrijft een ondernemer als ‘*someone who undertakes something*’. (<http://www.inc.com/encyclopedia/entrepreneurship.html>). In diezelfde bijdrage wordt ingegaan op de verschillende associaties die men heeft bij ondernemerschap, zoals ‘innovatie’ (Josef Schumpeter, 1883–1950) of ‘betekenissvolle activiteiten en het opzetten van organisaties’ (Arthur Cole, 1889–1980). Peter Drucker (1909–2005), managementguru, stelde echter in 1986 dat: ‘*Most of what you hear about entrepreneurship is all wrong. It’s not magic; it’s not mysterious; and it has nothing to do with genes. It’s a discipline and, like any discipline, it can be learned.*’ Shapero and Sokol betoogden later dat álle mensen en organisaties, sociologisch gezien, de potentie hebben om te ondernemen.

Uit het beschrevene blijkt dat de stelling dat je als ondernemer wordt geboren, en je het dus wel of niet bent, waarschijnlijk niet terecht is. Bovendien: ondernemerschap is te leren. Vanzelfsprekend vinden niet alle wijkverpleegkundigen het even leuk om te doen, en zullen zij er ook niet allen even goed in zijn. Hierbij is het van belang dat je als wijkverpleegkundige zicht hebt op waar je wel en waar je niet goed in bent, dat je dat ook weet van je directe collega’s, en dat je de taken en verantwoordelijkheden zodanig verdeelt dat ieder op zijn kwaliteiten wordt ingezet. En dat is iets wat – als het goed is – wijkverpleegkundigen op het lijf is geschreven. Denk hierbij ook aan de CanMEDS-rollen van Samenwerker en Organisator.

Het is hierbij goed om onderscheid te maken tussen ondernemen en managen. Ondernemerschap betekent vooral kansen zien en nieuwe activiteiten ontplooiën, terwijl bij managen de controle en beheersing van activiteiten, kosten en opbrengsten centraal staat. Het zijn verschillende aspecten die beide van belang zijn voor de

JE MOET NIET ALLES GELOVEN WAT JE DENKT

Figuur 2.1 Een goed advies van Loesje

wijkverpleegkundige als zelfstandige professional, maar die vaak door verschillende personen kunnen worden uitgevoerd. Hier wordt later in deze handreiking verder op ingegaan.

2.3 Ben ik geschikt?

Uit de vorige paragraaf zou afgeleid kunnen worden dat iedereen in principe geschikt is voor ondernemen. Of dit zou kunnen worden. Mogelijk dat dat zo is, maar minstens zo belangrijk is de vraag of je het leuk vindt om te ondernemen. Als dat niet het geval is, dan is de kans op succes niet zo groot. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat je vooraf niet altijd goed kunt inschatten in hoeverre je er plezier in zult hebben om te ondernemen. Bedenk (en zie fig. 2.1) dat beelden in je hoofd over jezelf en ondernemen geheel onterecht kunnen zijn!

Als je erover twijfelt of je over ondernemersbloed beschikt is het misschien goed om dit eerst uit te zoeken. Ga eens op bezoek bij ondernemende wijkverpleegkundigen, ze zullen er graag over vertellen. Of ga het gesprek aan over wat er mogelijk is bij je eigen organisatie. Praat er met collega's over. Of doe de ondernemerstest van de Kamer van Koophandel: <https://kvk.ondernemerstest.nl>. Hoe dan ook: neem initiatief!

Praktijkvoering in de wijkverpleegkunde

Rosendal, H.

2017, VIII, 65 p. 10 illus., Softcover

ISBN: 978-90-368-1887-2